

PREDLOG

Na osnovu člana 15 stav 6, člana 21 stav 15, člana 45 stav 14, člana 47 stav 11 i člana 48 stav 9 Zakona o klimatskim promjenama („Službeni list CG“, br. 149/25 i 70/26), Vlada Crne Gore, na sjednici od __. ____a 2026. godine, donijela je

UREDBU

O AKTIVNOSTIMA, ODNOSNO DJELATNOSTIMA KOJE EMITUJU GASOVE SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE ZA KOJE SE IZDAJE DOZVOLA ZA EMISIJU GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE I DODJELI EMISIONIH KREDITA

Predmet

Član 1

Ovom uredbom propisuju se aktivnosti, odnosno djelatnosti koje emituju gasove sa efektom staklene bašte (GHG) za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte, aktivnosti, odnosno djelatnosti koje obavljaju regulisani subjekti koji emituju gasove sa efektom staklene bašte (GHG) za koje se izdaje dozvola, gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola, iznos i način plaćanja naknade u slučaju kada operater stacionarnog postrojenja ili stečajni upravnik ne izvrši povrat prekomjerno besplatno dodijeljenih emisionih kredita, ukupan iznos emisionih kredita koji se može dodijeliti, period dodjele emisionih kredita, način računanja ukupne količine emisionih kredita za period dodjele, količine emisionih kredita za svaku godinu perioda dodjele, količina emisionih kredita u stabilizacionoj rezervi, način sprovođenja aukcije za dodjelu emisionih kredita, minimalna cijena emisionih kredita, kao i način vođenja registra dodijeljenih emisionih kredita, njihove predaje, prenosa i korišćenja.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj uredbi imaju sljedeća značenja:

1) **emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG)** je ispuštanje gasova sa efektom staklene bašte iz izvora u postrojenju ili ispuštanje iz vazduhoplova tokom obavljanja vazduhoplovnih aktivnosti ili ispuštanje gasova iz brodova tokom obavljanja aktivnosti pomorskog saobraćaja određenih za te aktivnosti ili ispuštanje GHG iz aktivnosti koje obavljaju regulisani subjekti;

2) **emisioni kredit** je pravo na emisiju jedne tone ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq), koje važi za određeni period i radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih Zakonom o klimatskim promjenama, koje može da se prenosi;

3) **gasovi sa efektom staklene bašte** su gasovi i drugi gasoviti sastojci u atmosferi koji nastaju kao posljedica prirodnih i antropogenih aktivnosti, a koji apsorbuju i ponovo emituju infracrveno zračenje;

4) **dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte (GHG)** je dozvola na osnovu koje operater stacionarnog postrojenja obavlja aktivnosti, odnosno djelatnosti koje dovode do emitovanja gasova sa efektom staklene bašte;

5) **operator vazduhoplova** je pravno ili fizičko lice koje upravlja vazduhoplovom tokom obavljanja vazduhoplovne aktivnosti u skladu sa Zakonom o klimatskim

promjenama ili vlasnik vazduhoplova, ako identitet tog lica nije poznat vlasniku ili ga to lice nije odredilo;

6) **operater stacionarnog postrojenja** je fizičko ili pravno lice koje upravlja stacionarnim postrojenjem, kontroliše ga ili je ovlašćen za donošenje odluka u vezi sa radom i funkcionisanjem postrojenja;

7) **postrojenje** je stacionarna tehnička jedinica u kojoj se obavlja jedna ili više aktivnosti, uključujući i aktivnosti koje su neposredno povezane sa tim aktivnostima i koje imaju tehničku povezanost sa aktivnostima koje se obavljaju na toj lokaciji, a koje mogu uticati na emisije i zagađenje;

8) **regulisani subjekat** je pravno ili fizičko lice, osim krajnjeg potrošača goriva, koje stavlja na tržište goriva koja se koriste za sagorijevanje u zgradarstvu, drumskom saobraćaju, energetici, prerađivačkoj industriji i građevinarstvu, i to:

- ako se gorivo nalazi u postupku kretanja kroz akcizno skladište u skladu sa zakonom kojim se uređuju akcize – ovlašćeni držalac akciznog skladišta ili drugo lice koje je obveznik plaćanja akcize za koju je nastala obaveza plaćanja;

- lice koje nadležni organ registruje kao obveznika plaćanja akcize, uključujući i lica oslobođena plaćanja akcize; ili

- ako je više lica solidarno odgovorno za plaćanje iste akcize, lice koje odredi nadležni organ;

9) **tona ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq)** je jedna metrička tona ugljen-dioksida ili količina bilo kojeg gasa sa efektom staklene bašte navedenog u Prilogu 1 ove uredbe koja ima isti potencijal globalnog zagrijavanja;

10) **trgovina emisijama** je instrument kojim se omogućava dodjela emisijih kredita i njihova razmjena između operatera stacionarnih postrojenja, operatora vazduhoplova, regulisanih subjekata i brodarskih kompanija;

11) **CBAM deklarant** je fizičko ili pravno lice ovlašćeno u skladu sa Regulativom (EU) 2023/956 za uvoz CBAM robe na carinsko područje Evropske unije i ispunjavanje obaveza izveštavanja i finansijskih obaveza utvrđenih tom uredbom.

Gasovi sa efektom staklene bašte

Član 3

Gasovi sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju dati su u Prilogu 1.

Aktivnosti za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte

Član 4

Aktivnosti, odnosno djelatnosti koje dovode do emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: dozvola) za stacionarna postrojenja date su u Prilogu 2.

Ako se u istom stacionarnom postrojenju obavlja više aktivnosti iz stava 1 ovog člana koje pripadaju istoj kategoriji, kapaciteti tih aktivnosti se sabiraju.

Aktivnosti, odnosno djelatnosti koje dovode do emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), za koje se dozvole izdaju regulisanim subjektima date su u Prilogu 3.

Dodjela emisijonih kredita

Član 5

Emisijonih kredita dodjeljuju se:

- operateru stacionarnog postrojenja koji posjeduje dozvolu;
- operatoru vazduhoplova kojem je odobren plan praćenja emisija iz vazduhoplova.

Emisijonih kredita dodjeljuju se za svaku emitovanu tonu ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq).

Ukupan broj emisijonih kredita

Član 6

Referentni podaci za vrijednosti emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) iz stacionarnih postrojenja i vazduhoplova su podaci iz Dvogodišnjeg izvještaja o transparentnosti Crne Gore za 2024. godinu dostavljenog Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o promjeni klime (UNFCCC) i Nacionalnog izvještaja o inventaru gasova sa efektom staklene bašte za 2024. godinu.

Emisijonih kredita koji nijesu dodijeljeni prenose se u stabilizacionu rezervu u skladu sa ovom uredbom.

Do uspostavljanja stabilizacione rezerve, nedodijeljeni emisijonih kredita evidentiraju se u Registru emisijonih kredita (u daljem tekstu: Registar) i zadržavaju za buduće aukcije.

Broj emisijonih kredita za svaku godinu

Član 7

Do 2030. godine ili do pristupanja Evropskoj uniji, u zavisnosti od toga šta nastupi ranije, ukupan broj emisijonih kredita koji se dodjeljuju svake godine, linearno se smanjuje primjenom linearnog faktora smanjenja (Linear Reduction Factor – LRF) od 4,3%, a broj emisijonih kredita za svaku godinu dat je u Prilogu 4 ove uredbe.

Putanja smanjenja emisija nakon 2030. godine, sa ciljem postizanja neto nulte emisije do 2050. godine, utvrđuje se od strane Vlade.

Godišnja dodjela emisijonih kredita tokom perioda dodjele

Član 8

Emisijonih kredita dodjeljuju se na godišnjem nivou.

Način dodjele emisijonih kredita

Član 9

Emisijone kredite dodjeljuje organ državne uprave nadležan za poslove životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo) putem javnih aukcija koje treba da se organizuju jednom godišnje, a ako se aukcije ne organizuju, primjenjuje se cijena utvrđena u skladu sa čl. 20 do 23 ove uredbe.

Aukcije se organizuju samo ako u sistemu trgovine emisijama učestvuju tri ili više operatera stacionarnih postrojenja.

Ako u sistemu trgovine emisijama učestvuje manje od tri operatera stacionarnih postrojenja, aukcije se ne organizuju, a Ministarstvo dodjeljuje emisijone kredite nakon što operateri stacionarnih postrojenja izvrše uplatu za količinu emisijonih kredita koja odgovara njihovim stvarnim verifikovanim emisijama.

Emisioni krediti dodijeljeni putem javne aukcije mogu se prenositi između stacionarnih postrojenja tokom utvrđenog perioda dodjele emisionih kredita, a svaki prenos evidentira se u Registru.

Obuhvat sistema trgovine emisijama u nacionalnom sistemu trgovine emisijama

Član 10

Sistem trgovine emisijama obuhvata ukupne emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) iz termoelektrana u Crnoj Gori, bez obzira na način plasmana proizvedene električne energije ili krajnje odredište njene potrošnje.

Besplatni emisioni krediti ne dodjeljuju se termoelektranama, u skladu sa načelima Sistema trgovine emisijama Evropske unije (EU ETS).

Operater termoelektrane plaća cijenu emisije za cjelokupnu proizvodnju ekvivalenta ugljen-dioksida (CO₂eq) nastalog proizvodnjom električne energije u tom postrojenju tokom kalendarske godine.

Besplatni emisioni krediti ne dodjeljuju se postrojenjima u kojima se obavlja djelatnost iz Priloga 2.

Dodjela emisionih kredita za vazduhoplovstvo putem aukcije

Član 11

Emisioni krediti za vazduhoplovstvo mogu se dodjeljivati putem opštih aukcija ili posebnih aukcija za emisije kredite u vazduhoplovstvu počev od 2030. godine.

Aukcije emisionih kredita za vazduhoplovstvo sprovode se po postupku koji se primjenjuje za stacionarna postrojenja.

Operatori vazduhoplova dužni su da ispunjavaju uslove za registraciju utvrđene ovom uredbom.

Količinu emisionih kredita za vazduhoplovstvo koja se godišnje nudi na aukciji, na osnovu verifikovanih emisija i sektorskog limita emisija, utvrđuje Ministarstvo.

Komisija za sprovođenje aukcije emisionih kredita

Član 12

Radi sprovođenja postupka javne aukcije, Ministarstvo obrazuje Komisiju.

Komisija se sastoji od neparnog broja članova.

Komisiju čine predsjednik i najmanje četiri člana.

Komisija obavlja sljedeće poslove:

- pripremu dokumentacije za aukciju;
- otvaranje ponuda;
- provjeru ispunjenosti uslova ponuđača;
- provjeru da li ponude ispunjavaju kriterijume iz javnog poziva i dokumentacije za aukciju;
- ocjenjivanje ponuda i izradu rang liste ponuđača;
- dodjelu emisionih kredita nakon uplate od strane operatera stacionarnih postrojenja za odgovarajuću količinu emisionih kredita.

Troškove rada Komisije snosi Ministarstvo.

Predsjednik i članovi Komisije dužni su da obavijeste Ministarstvo o svakom potencijalnom sukobu interesa.

U slučaju postojanja sukoba interesa kod člana ili predsjednika Komisije, Ministarstvo imenuje zamjenu.

Komisija je dužna da najkasnije u roku od 30 dana od dana osnivanja donese Poslovnik o radu kojim se uređuje način njenog rada, kao i druga pitanja od značaja za njen rad.

Registracija i ispunjenost uslova

Član 13

Operateri stacionarnih postrojenja i operatori vazduhoplova dužni su da se registruju i ispunjavaju uslove u skladu sa pravilima aukcije iz člana 18 stav 1 ove uredbe.

Pristup se odobrava nakon provjere:

- pravnog statusa i istorije usklađenosti;
- finansijske sposobnosti; i
- upisa u Registar, odnosno odobrenih planova za praćenje emisija iz vazduhoplova.

Komisija odlučuje o zahtjevima za registraciju u roku od deset radnih dana od prijema zahtjeva i dostavlja pisano obrazloženje u slučaju odbijanja.

Protiv odluke o odbijanju registracije može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Kalendar aukcija i količine

Član 14

Komisija objavljuje godišnji kalendar aukcija za tekuću godinu najkasnije do 31. decembra prethodne godine, kojim se utvrđuju:

- datumi održavanja aukcija;
- količina emisionih kredita koja se nudi na svakoj aukciji; i
- količina emisionih kredita koja se dodjeljuje stacionarnim postrojenjima i operatorima vazduhoplova.

Aukcije se održavaju najmanje dva puta godišnje, osim ako Komisija ne odluči drugačije iz razloga administrativne efikasnosti, tržišnih uslova ili više sile.

Komisija može u izuzetnim okolnostima izmijeniti količine utvrđene u kalendaru aukcija, pri čemu se svaka izmjena sa obrazloženjem objavljuje, bez odlaganja.

Format aukcije

Član 15

Aukcija se sprovodi kao jednokružna (single-round) aukcija sa zapečaćenim ponudama i jedinstvenom cijenom, na sljedeći način:

- ponude se dostavljaju elektronskim putem ili poštom u zapečaćenoj koverti, uz navođenje cijene po emisionom kreditu i količine traženih emisionih kredita;
- ponude se rangiraju po opadajućoj cijeni;
- utvrđuje se klirinška cijena u skladu sa članom 20 ove uredbe;
- svi uspješni ponuđači plaćaju klirinšku cijenu za svaki emisioni kredit koji im je dodijeljen, bez obzira na pojedinačnu ponuđenu cijenu.

Za sprovođenje aukcije može se uspostaviti aukcijska platforma koja obezbjeđuje bezbjedan elektronski pristup, povjerljivost ponuda i blagovremeno poravnanje i prenos emisionih kredita.

Neprodati emisijski krediti

Član 16

Do uspostavljanja nacionalne stabilizacione rezerve, emisijski krediti koji nisu prodati na aukciji zbog nedovoljne potražnje ili ponuda ispod minimalne cijene evidentiraju se odvojeno u Registru i ne mogu biti dodijeljeni, niti prenijeti nijednom učesniku.

Komisija može ponuditi neprodane emisije kredite na narednim aukcijama u istoj kalendarskoj godini.

Ako emisijski krediti nisu prodati do kraja kalendarske godine, Komisija može odlučiti da ih:

- zadrži za buduće aukcije;
- prenese u stabilizacionu rezervu; ili
- poništi.

Komisija objavljuje godišnji izvještaj o količini i tretmanu neprodatih emisijskih kredita, uključujući odluke o njihovom poništenju ili prenosu u stabilizacionu rezervu.

Transparentnost i povjerljivost

Član 17

Komisija na internet stranici Ministarstva objavljuje informacije o ukupnoj količini ponuđenih emisijskih kredita, ukupnoj količini prodatih emisijskih kredita, obračunskoj cijeni, broju ponuđača i raspodjeli ponuda, najkasnije u roku od pet radnih dana od dana održavanja aukcije.

Podaci o pojedinačnim ponudama i poslovno osjetljive informacije smatraju se povjerljivim i mogu se otkriti samo kada je to propisano zakonom ili za potrebe regulatornih, istražnih ili sudskih postupaka.

Dokumentacija koja se odnosi na aukcije čuva se najmanje na period od deset godina.

Pravila aukcije

Član 18

Komisija donosi pravila aukcije kojima se uređuje sprovođenje aukcija za dodjelu emisijskih kredita, uključujući naročito:

- uslove za prijem i registraciju ponuđača;
- veličinu aukcijskog lota; i
- postupak i način podnošenja ponuda.

Pravila aukcije objavljuju se na internet stranici Ministarstva najmanje 30 dana prije početka njihove primjene.

Aukcije se sprovode u skladu sa principima transparentnosti i nediskriminacije.

Besplatna dodjela emisijskih kredita operatorima vazduhoplova

Član 19

Emisijski krediti za vazduhoplovstvo dodjeljuju se operatorima vazduhoplova bez naknade.

Besplatni emisijski krediti dodjeljuju se operatorima vazduhoplova srazmjerno njihovom učešću u ukupnim verifikovanim emisijama iz vazduhoplova prijavljenim za 2025. godinu.

Besplatni emisijski krediti dodjeljuju se na zahtjev operatora vazduhoplova, koji se podnosi najmanje šest mjeseci prije početka perioda dodjele.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana, operator vazduhoplova dostavlja verifikovani izvještaj o emisijama gasova sa efektom staklene bašte za godinu koja prethodi početku perioda dodjele za 12 mjeseci.

Obračun referentne cijene u nacionalnom sistemu trgovine emisijama kreditima na osnovu cijena u EU ETS-u

Član 20

Za svaki šestomjesečni period Komisija obračunava referentnu cijenu emisijama kredita u okviru nacionalnog sistema trgovine emisijama kreditima.

Cijena emisijama kredita u nacionalnom sistemu trgovine emisijama kreditima usklađuje se sa cijenom emisijama kredita u EU ETS-u.

Referentna cijena obračunava se kao šestomjesečni prosjek obračunskih cijena postignutih na aukcijama emisijama kredita Evropske unije (EUA), utvrđenih u skladu sa pravilima kojima se uređuje sprovođenje aukcija u okviru EU ETS-a.

Šestomjesečni prosjek obračunava se na osnovu svih obračunskih cijena ostvarenih na aukcijama u okviru EU ETS-a, izraženih u eurima po toni ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq), evidentiranih tokom šestomjesečnog perioda.

Komisija obračunava referentnu cijenu za šestomjesečni period tokom prve kalendarske sedmice narednog šestomjesečnog perioda.

Referentna cijena obračunata u skladu sa st. 1 do 5 ovog člana je minimalna (rezervna) cijena na aukcijama u okviru nacionalnog sistema trgovine emisijama kreditima koje se održavaju tokom odgovarajućeg šestomjesečnog perioda.

Ako se aukcija ne održi, Komisija dodjeljuje emisijama kredite uz plaćanje naknade od strane operatora stacionarnog postrojenja za količinu emisijama kredita po cijeni obračunatoj u skladu sa st. 1 do 5 ovog člana.

Primjena referentne cijene

Član 21

Referentna cijena iz člana 20 ove uredbe primjenjuje se na sve emisijama kredite koji se prodaju u skladu sa ovom uredbom.

Ponuđači mogu dostavljati ponude iznad referentne cijene iz stava 1 ovog člana, a stvarna konačna aukcijska cijena utvrđuje se na osnovu aukcijskog mehanizma, u skladu sa tim ponudama.

Emisijama krediti ne mogu se prodavati po cijeni nižoj od referentne cijene iz stava 1 ovog člana.

Referentna aukcijska cijena objavljuje se prije održavanja aukcije za svaki šestomjesečni period i primjenjuje se na sve naredne aukcije u okviru istog perioda, ako se aukcije održavaju.

Plaćanje i prenos u registar emisija

Član 22

Operatori stacionarnih postrojenja i operatori vazduhoplova kojima su emisijski krediti dodijeljeni na aukciji u skladu sa članom 9 ove uredbe dužni su da izvrše uplatu u punom iznosu najkasnije do 31. decembra godine u kojoj su emisijski krediti dodijeljeni.

Sredstva iz stava 1 ovog člana uplaćuju se u Fond za zaštitu životne sredine i koriste se u skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama.

Ako uspješni ponuđač ne izvrši uplatu u propisanom roku, Ministarstvo može u cjelini ili djelimično poništiti dodjelu emisijskih kredita i ponovo ponuditi te emisije kredite na narednoj aukciji.

Emisijski krediti prenose se u Registar u roku od pet dana od dana dodjele.

Potvrda o plaćenju cijene ugljenika

Član 23

Ministarstvo, na zahtjev operatora postrojenja, izdaje potvrdu kojom se potvrđuje efektivno plaćena cijena ugljenika u odnosu na emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) obuhvaćene sistemom trgovine emisijskim kreditima za određeni izvještajni period u okviru tog sistema.

Potvrda iz stava 1 ovog člana može se koristiti kao dokaz o efektivno plaćenju cijeni ugljenika u zemlji porijekla, u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije.

Potvrda iz stava 1 ovog člana zasniva se na verifikovanim podacima i sadrži najmanje:

- postrojenje na koje se odnosi i izvještajni period;
- ukupnu količinu emisija koje su predmet cijene ugljenika;
- količinu emisija za koje je cijena ugljenika efektivno plaćena;
- ukupan iznos efektivno plaćene cijene ugljenika, izražen u novčanom iznosu;
- rezultat jedinične cijene ugljenika, izražen u eurima po toni ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq); i
- potvrdu da su podaci usklađeni sa verifikovanim izvještajem o emisijama i evidencijama usklađenosti u okviru sistema trgovine emisijskim kreditima.

Efektivno plaćena cijena ugljenika iz stava 1 ovog člana je neto trošak koji snosi operator.

Potvrda iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu dokumentacije koja omogućava sljedljivost plaćene cijene ugljenika do emisija postrojenja i pogodna je za nezavisnu verifikaciju.

Potvrda iz stava 1 ovog člana može se koristiti od strane operatora ili CBAM deklaranata kao dokaz o efektivno plaćenju cijeni ugljenika u zemlji porijekla, u skladu sa propisima Evropske unije koji uređuju Mehanizam za prilagođavanje ugljenika na granicama (CBAM).

Obrazac, sadržaj i prateću dokumentaciju potrebnu za izdavanje potvrde iz stava 1 ovog člana, uključujući usklađivanje sa standardizovanim zahtjevima izvještavanja i sertifikacije koji se primjenjuju u skladu sa pravom Evropske unije propisuje Ministarstvo.

Količina emisijih kredita u stabilizacionoj rezervi za stabilizaciju tržišta

Član 24

Radi obezbjeđivanja urednog funkcionisanja tržišta i ublažavanja dugotrajnog viška ponude ili akutnog nedostatka emisijih kredita, uspostavlja se stabilizaciona rezerva za stabilnost tržišta (u daljem tekstu: rezerva) kojom upravlja Komisija.

Emisijih krediti prenose se u rezervu u sljedećim slučajevima:

- neprodati emisijih krediti sa aukcija automatski se prenose u rezervu; ili
- ako Komisija utvrdi da ukupna količina emisijih kredita na nacionalnom aukcijskom računu prelazi 10% godišnjeg aukcijskog obima, Komisija višak prenosi u rezervu.

Komisija oslobađa emisijih kredite iz rezerve ako su ispunjeni jedan ili više od sljedećih uslova:

- prosječna obračunska cijena na posljednjih šest aukcija prelazi više od tri puta prosjek cijena iz prethodne dvije godine po emisijom kreditu, a Komisija utvrdi da to nije posljedica fundamentalnih promjena na tržištu;
- Komisija utvrdi da privremeni nedostatak emisijih kredita ugrožava funkcionisanje tržišta; ili
- Komisija utvrdi da postoje druge okolnosti koje ozbiljno ugrožavaju stabilnost ili uredno funkcionisanje tržišta emisijih kredita i da je oslobađanje emisijih kredita iz rezerve neophodno za otklanjanje tih poremećaja.

Raspolaganje emisijim kreditima iz rezerve

Član 25

Emisijih krediti iz rezerve mogu se dodjeljivati na aukciji novim stacionarnim postrojenjima koja obavljaju jednu ili više djelatnosti datih u Prilogu 2 i koja su pribavila dozvolu za emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG).

Ministarstvo može poništiti emisijih kredite koji se nalaze u rezervi.

Komisija objavljuje podatke o količini emisijih kredita u rezervi i o količinama prenijetih u i iz rezerve, kao i razloge za takve prenose, najmanje jednom godišnje.

Iznos i način plaćanja naknade za prekoračene emisije

Član 26

Operator stacionarnog postrojenja koji do 30. septembra svake godine ne preda dovoljan broj emisijih kredita za pokriće svojih emisija iz prethodne godine, dužan je da plati naknadu za prekoračene emisije.

Naknada iz stava 1 ovog člana iznosi 100 eura za svaku tonu ekvivalenta ugljen-dioksida (tCO₂eq) za koju operator nije predao emisijih kredite.

Registar emisijih kredita

Član 27

Dodjela, predaja, prenos, poništavanje, povlačenje i vraćanje emisijih kredita evidentiraju se u Registru, koji Ministarstvo vodi u elektronskoj formi.

Registar se ažurira u roku od pet radnih dana od nastanka promjene podataka iz stava 1 ovog člana.

Registar u prelaznom tehničkom obliku vodi se do uspostavljanja elektronskog registra koji je u potpunosti usklađen sa pravilima EU ETS-a i koji postaje operativan danom pristupanja Evropskoj uniji.

Sadržaj Registra

Član 28

Registar se sastoji od pet kartica (listova), i to:

1) subjekti - osnovni registar obuhvaćenih postrojenja/operatora vazduhoplova, koja sadrži sljedeće podatke:

- naziv i lokaciju postrojenja, odnosno operatora vazduhoplova,
- djelatnost,
- godišnji proizvodni kapacitet,
- broj dozvole za emisije gasova sa efektom staklene bašte,
- status (aktivan / neaktivan);

2) dodjela besplatnih emisisionih kredita, u kojoj se evidentira godišnja dodjela besplatnih emisisionih kredita i koja sadrži sljedeće podatke:

- godina dodjele emisisionih kredita,
- naziv operatora vazduhoplova,
- količina dodijeljenih emisisionih kredita,
- datum odluke o dodjeli,
- napomena (broj odluke ili referenca na dokument);

3) emisije i predaja emisisionih kredita, u kojoj se evidentiraju godišnje emisije postrojenja, odnosno vazduhoplova i predaja (ponišćavanje) emisisionih kredita i koja sadrži sljedeće podatke:

- godina dodjele emisisionih kredita,
- naziv postrojenja/operatora vazduhoplova,
- verifikovane emisije (tCO₂),
- naziv verifikatora,
- količina emisisionih kredita predatih radi pokrića emisija,
- datum poništavanja,
- preostali emisisioni krediti (višak ili manjak),
- napomena;

4) prenosi i povraćaji emisisionih kredita, u kojoj se evidentira prenos emisisionih kredita između različitih postrojenja i povraćaj emisisionih kredita od strane operatora postrojenja, a koja sadrži sljedeće podatke:

- datum prenosa,
- pošiljalac,
- primalac,
- količina prenijetih emisisionih kredita,
- količina vraćenih emisisionih kredita,
- napomena (razlog prenosa);

5) godišnji pregled, koja prikazuje zbirni pregled po godinama i koja sadrži sljedeće podatke:

- godina dodjele emisisionih kredita,
- naziv postrojenja/operatora vazduhoplova,
- količina dodijeljenih emisisionih kredita,

- količina prenesenih emisijih kredita,
- količina predatih emisijih kredita,
- količina vraćenih emisijih kredita,
- konačno stanje na kraju godine,
- napomena.

Kartica iz stava 1 tačka 1 ovog člana ažurira se u slučaju promjene statusa postrojenja, odnosno operatora vazduhoplova (novo postrojenje, zatvaranje, promjena operatora).

Kartica iz stava 1 tačka 3 ovog člana popunjava se jednom godišnje, nakon završetka verifikacije emisija i predaje emisijih kredita.

Dodjela emisijih kredita za vazduhoplovstvo

Član 29

Emisijih krediti za vazduhoplovstvo dodjeljuju se na način propisan u članu 19 ove uredbe do 31. decembra 2029. godine.

Emisijih krediti za vazduhoplovstvo od 1. januara 2030. godine čine dio nacionalne količine emisijih kredita namijenjenih za aukcijsku prodaju i prodaju se putem aukcija u skladu sa ovom uredbom.

Prilozi

Član 30

Prilozi 1 do 4 čine sastavni dio ove uredbe.

Prestanak važenja

Član 31

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o aktivnostima odnosno djelatnostima koje emituju gasove sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene bašte ("Službeni list CG", broj 8/20).

Stupanje na snagu

Član 32

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj:

Podgorica, __. ____a 2026. godine

VLADA CRNE GORE

**Predsjednik,
Mr Miloško Spajić**

GASOVI SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE ZA KOJE SE IZDAJE DOZVOLA

Gasovi sa efektom staklene bašte za koje se izdaje dozvola su:

- ugljen-dioksid (CO_2)
- metan (CH_4)
- azot-suboksid (N_2O)
- fluorovani ugljovodonici (HFC)
- perfluorovani ugljovodonici (PFC)
- sumpor-heksafluorid (SF_6)

AKTIVNOSTI, ODNOSNO DJELATNOSTI KOJE DOVODE DO EMISIJE GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE (GHG) ZA KOJE SE IZDAJE DOZVOLA

1. Postrojenja ili djelovi postrojenja koji se koriste za istraživanje, razvoj i ispitivanje novih proizvoda i procesa nijesu obuhvaćeni ovom uredbom. Takođe, nijesu obuhvaćena postrojenja u kojima emisije nastale sagorijevanjem biomase koja ispunjava kriterijume održivosti utvrđene u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje energije iz obnovljivih izvora, u prosjeku čine više od 95% ukupnih prosječnih emisija gasova sa efektom staklene bašte.
2. Granične vrijednosti navedene u nastavku, po pravilu, odnose se na proizvodne kapacitete ili proizvode. Kada se u istom postrojenju obavlja više djelatnosti koje pripadaju istoj kategoriji, njihovi kapaciteti se sabiraju.
3. Prilikom izračunavanja ukupnog instaliranog toplotnog ulaza postrojenja radi utvrđivanja obuhvata nacionalnog sistema trgovine emisijama, sabiraju se instalirani toplotni ulazi svih tehničkih jedinica koje su dio postrojenja, u kojima dolazi do sagorijevanja goriva. Ove jedinice mogu uključivati sve vrste kotlova, gorionika, turbina, grijnih tijela, peći, spalionica, kalcinacionih peći, peći, sušara, motora, gorivnih čelija, jedinica za sagorijevanje u okviru hemijskih reakcija, baklji i jedinica za naknadno termičko ili katalitičko sagorijevanje. Jedinice čija je instalirana toplotna snaga manja od 3 MW ne uzimaju se u obzir za potrebe ovog obračuna.
4. Ako se jedinica koristi za djelatnost za koju granična vrijednost nije izražena kao ukupni instalirani toplotni ulaz, granična vrijednost za tu djelatnost ima prvenstvo pri odlučivanju o uključivanju u nacionalni sistem trgovine emisijama.
5. Kada se utvrdi da je u postrojenju prekoračena granična vrijednost kapaciteta za bilo koju djelatnost iz ovog Priloga, sve jedinice u kojima se vrši sagorijevanje goriva, osim jedinica za spaljivanje opasnog ili komunalnog otpada, moraju biti obuhvaćene dozvolom za emisije gasova sa efektom staklene bašte.

Aktivnosti	Gasovi sa efektom staklene bašte
Sagorijevanje goriva u postrojenjima ukupne instalirane toplotne snage veće od 20 MW (osim u postrojenjima za spaljivanje opasnog ili komunalnog otpada). Od stupanja na snagu ove uredbe, sagorijevanje goriva u postrojenjima za spaljivanje komunalnog otpada ukupne instalirane toplotne snage veće od 20 MW vrši se u svrhe praćenja, izvještavanja i verifikacije u skladu sa Zakonom o klimatskim promjenama.	Ugljen-dioksid
Rafinerija nafte, gdje su u pogonu jedinice za sagorijevanje s ukupnom instaliranom toplotnom snagom većom od 20 MW	Ugljen-dioksid

Aktivnosti	Gasovi sa efektom staklene bašte
Proizvodnja koksa	Ugljen-dioksid
Prženje ili sinterovanje metalnih ruda (uključujući sulfidne rude), uključujući peletiranje	Ugljen-dioksid
Proizvodnja željeza ili čelika (primarno ili sekundarno topljenje), uključujući kontinuirano livenje, kapaciteta većeg od 2,5 tona na sat	Ugljen-dioksid
Proizvodnja ili prerada obojenih metala (uključujući ferolegure) u postrojenjima sa jedinicama za sagorijevanje čiji ukupni kapacitet prelazi 20 MW. Prerada uključuje, između ostalog: valjaonice, peći za predgrijavanje, peći za žarenje, kovačnice, ljevaonice, premazivanje i kiseljenje	Ugljen-dioksid
Proizvodnja primarnog aluminijuma ili aluminijum oksida	Ugljen-dioksid i perfluorouglenici (PFC)
Proizvodnja sekundarnog aluminijuma u postrojenjima sa jedinicama za sagorijevanje ukupne nominalne toplotne snage veće od 20 MW koja su u radu.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja ili prerada obojenih metala (uključujući legure, rafinaciju, livenje i dr.) u postrojenjima sa jedinicama za sagorijevanje (uključujući goriva koja se koriste kao redukciona sredstva) čija ukupna instalirana snaga prelazi 20 MW.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja cementnog klinkera u rotacionim pećima kapaciteta većeg od 500 tona dnevno ili u drugim pećima kapaciteta većeg od 50 tona dnevno.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja kreča ili kalcinacija dolomita ili magnezita u rotacionim ili drugim pećima kapaciteta većeg od 50 tona dnevno.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja stakla, uključujući staklenu vunu, sa kapacitetom topljenja većim od 20 tona dnevno.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja keramičkih proizvoda pečenjem (npr. crijep, cigla, vatrostalna cigla, pločice, porcelan), sa proizvodnim kapacitetom većim od 75 tona dnevno.	Ugljen-dioksid

Aktivnosti	Gasovi sa efektom staklene bašte
Proizvodnja izolacionog materijala od mineralne vune (staklene, kamene, šljake) sa kapacitetom topljenja većim od 20 tona dnevno.	Ugljen-dioksid
Sušenje ili kalcinacija gipsa ili proizvodnja gipsanih ploča i drugih proizvoda od gipsa kapaciteta većeg od 20 tona dnevno.	Ugljen-dioksid
Proizvodnja celuloze iz drveta ili drugih vlaknastih materijala	Ugljen-dioksid
Proizvodnja papira ili kartona kapaciteta većeg od 20 tona dnevno	Ugljen-dioksid
Proizvodnja drvenog uglja karbonizacijom organskih materijala kao što su ulja, katrani i ostaci iz procesa krekinga i destilacije, kapaciteta većeg od 50 tona dnevno	Ugljen-dioksid
Proizvodnja azotne kisjeline	Ugljen-dioksid (CO ₂) i azot-suboksid (N ₂ O)
Proizvodnja adipinske kisjeline	Ugljen-dioksid (CO ₂) i azot-suboksid (N ₂ O)
Proizvodnja gloksala i glikoksilne kisjeline	Ugljen-dioksid (CO ₂) i azot-suboksid (N ₂ O)
Proizvodnja amonijaka	Ugljen-dioksid
Velikoprodukcijska proizvodnja organskih hemikalija (postupcima kao što su kreking, reforming i oksidacija) kapaciteta većeg od 100 tona dnevno	Ugljen-dioksid
Proizvodnja vodonika (H ₂) i sintetičkog gasa kapaciteta većeg od 5 tona dnevno	Ugljen-dioksid
Proizvodnja sode (Na ₂ CO ₃) i natrijum-bikarbonata (NaHCO ₃)	Ugljen-dioksid

Aktivnosti	Gasovi sa efektom staklene bašte
Hvatanje gasova sa efektom staklene bašte iz postrojenja obuhvaćenih ovom uredbom radi transporta i geološkog skladištenja na lokaciji odobrenoj u skladu sa propisom Evropske unije kojim se uređuje skladištenje ugljen-dioksida (2009/31/EZ)	Ugljen-dioksid
Transport gasova sa efektom staklene bašte radi geološkog skladištenja na lokaciji odobrenoj u skladu sa propisom Evropske unije kojim se uređuje skladištenje ugljen-dioksida (2009/31/EZ)	Ugljen-dioksid
Geološko skladištenje gasova sa efektom staklene bašte na lokaciji odobrenoj u skladu sa propisom Evropske unije kojim se uređuje skladištenje ugljen-dioksida (2009/31/EZ).	Ugljen-dioksid

**AKTIVNOSTI, ODNOSNO DJELATNOSTI KOJE DOVODE DO EMISIJE GASOVA SA
EFEKTOM STAKLENE BAŠTE (GHG) I KOJE OBAVLJAJU REGULISANI
SUBJEKTI**

Aktivnosti	Gasovi sa efektom staklene bašte
Stavljanje u promet goriva koja se koriste za sagorijevanje u zgradama, drumskom saobraćaju i drugim sektorima. Ova djelatnost ne obuhvata: (a) Stavljanje u promet goriva koja se koriste u djelatnostima navedenim u Prilogu II, osim ako se koriste za sagorijevanje u transportu gasova sa efektom staklene bašte radi geološkog skladištenja, kako je navedeno u tabeli u tački 27 tog priloga, ili ako se koriste za sagorijevanje u postrojenjima isključenim u skladu sa članom 50 stav 2 i 3 Zakona o klimatskim promjenama; (b) Stavljanje u promet goriva za koja je emisijski faktor jednak nuli; (c) Stavljanje u promet opasnog ili komunalnog otpada kao goriva.	Ugljen-dioksid
Sektori zgrada i drumskog saobraćaja odgovaraju sljedećim izvorima emisija, definisanim u Smjernicama IPCC-a iz 2006. godine za nacionalne inventare gasova sa efektom staklene bašte, uz neophodne izmjene tih definicija, kako slijedi: (a) kogeneracija toplote i električne energije (CHP) (kategorija izvora 1A1a ii) i daljinsko grijanje (kategorija izvora 1A1a iii), u mjeri u kojoj proizvode toplotu za kategorije iz tačaka (c) i (d) ovog stava, bilo neposredno ili putem sistema daljinskog grijanja; (b) drumski saobraćaj (kategorija izvora 1A3b), isključujući upotrebu poljoprivrednih vozila na asfaltiranim putevima; (c) komercijalni/institucionalni sektor (kategorija izvora 1A4a);	

(d) stambeni sektor (kategorija izvora 1A4b).	
Dodatni sektori odgovaraju sljedećim izvorima emisija, definisanim u Smjernicama IPCC-a iz 2006. godine za nacionalne inventare gasova sa efektom staklene bašte: (a) energetska industrija (kategorija izvora 1A1), isključujući kategorije definisane u tački 2(a) ovog Priloga; (b) prerađivačka industrija i građevinarstvo (kategorija izvora 1A2).	

BROJ EMISIONIH KREDITA ZA PERIOD 2026–2030. GODINA

Ukupna količina emisionih kredita koja se izdaje svake godine počev od 2026. godine smanjuje se linearnim faktorom od 4,3% u odnosu na prosječnu godišnju ukupnu količinu emisionih kredita.

Godina	Limit emisija u tCO₂-eq (LRF 4,3%)
2026	2.000.000
2027	1.914.000
2028	1.828.000
2029	1.742.000
2030	1.656.000

Napomene:

- Polazna tačka: 2.000.000 emisionih kredita u 2026. godini.
- Linearni godišnji iznos smanjenja (na osnovu osnovne vrijednosti iz 2026. godine):
o 4,3% LRF $\rightarrow 0,043 \times 2.000.000 = 86.000$ godišnje
- Apsolutno smanjenje izraženo u procentualnoj promjeni u odnosu na 2026. godinu:
o 4,3% LRF = -17,2%
- Ukupno smanjenje = 344.000 emisionih kredita